

ریتووسی وانه‌ی ۷

«ل» قه‌له‌و (درشت) و «ل» لاواز (خفیف)

در کردی دو نوع «ل» داریم یکی «ل» لاواز که تلفظ آن همانند «ل» در زبان فارسی است مانند: لیو - مل - بلویر - کل.

دیگری ل قه‌له‌و (ل) که در فارسی وجود ندارد و مخصوص زبان کردی است و در زبان‌های ترکی آذربایجانی و انگلیسی وجود دارد، مثال کردی: مأل - کأل - کوئیو - کوئه‌که - شالوو.

برای تشخیص «ل» قه‌له‌و (ل) از ل لاواز (ل) بر روی آن علامت «^۷» قرار می‌دهیم. در زبان ترکی آذربایجانی این تلفظ وجود دارد مانند: مأل و کأل و در زبان انگلیسی هرگاه دو حرف LL پشت سر هم بیایند تلفظ مشابه ل قه‌له‌و کردی را ایجاد می‌نمایند، مانند: CALL - SHALL.

حرف «ل» قه‌له‌و یا درشت (ل) هیچ وقت در اول کلمات نمی‌آید و تمام «ل»های اول کلمات، ل لاواز یا خفیف هستند مانند: لیو - لووره.

باب و کالت به نه‌زانی مردن	بیری سه‌ربه‌رزیه‌ی وای لیکردن
هه‌رکه‌سی به‌رزه‌ فیه‌ زوو ده‌مرئ	بای بلندایی سه‌ر و دل ده‌گرئ
مالی ئیوه که لووتکه‌ی کیوه	لای جن و دیوه به‌لای زور پیوه

هه‌ژار

حرف «ر» قه‌له‌ویا درشت (ر)

چنانچه نوک زبان به ابتدای سقف زبان چسبیده و به پشت دندان‌های فوقانی برسد، تلفظ این حرف ممکن خواهد بود، در حالی که برای تلفظ «ر» لاواز یا خفیف می‌بایست نوک زبان را به پشت دو دندان وسط بالایی نزدیک کرد.

در زبان کُردی همه کلماتی که با حرف «ر» شروع می‌شود حتماً «ذ» درشت است، عده‌ای را عقیده بر این است که برای حفظ زیبایی کلمه بهتر است علامت «^۷» بر روی «ر»های اول کلمات گذاشته نشود ولی عده‌ای معتقد هستند «^۷» از اختصاص «ر» قه‌له‌ویا درشت می‌باشد و باید بر روی «ر»های اول کلمات نیز علامت «^۷» گذاشت، البته امروزه به خاطر مسایل حروفچینی علامت «^۷» را در زیر «ر» قرار می‌دهند.

چند مثال برای «ر» درشت: رۆژ - ریوی - کوپ - غه‌ر‌غه‌ره.

ئه‌و هه‌موو زولفه به زنجیری مه‌که بۆ منی هه‌ژار

پیره که‌رویشک‌نی له‌گور که‌وت‌بی پراو‌یکی به‌سه

خویندنه‌وه‌ی وانه‌ی ۷

میرزا برایم (ی) ئه‌فخه‌م

شاعیر و نووسه‌ری کورد، له سالی ۱۳۰۰ ی کۆچی هه‌تاوی له شاری بۆکان له دایک بووه. خویندنی خۆی له لای برای گه‌وره‌ی میرزا عه‌بدوڵڵا (ی) ئه‌فخه‌م ده‌سپێک‌کردوو و پاشان موقه‌دده‌ماتی سه‌رف و نه‌حو و ئه‌ده‌بی فارسی له لای برای زانای حاجی مه‌لا هادی ئه‌فخه‌م‌زاده خویندوو و له سالی ۱۳۲۶ وه‌ک فه‌رمانبه‌ر له ئیده‌اره‌ی دارایی دامه‌زراوه و له سالی ۱۳۶۳ له شاری بۆکان خانه‌نشین کراوه و له سالی ۱۳۷۴ هه‌ر له‌و شاره‌ کۆچی دوایی کردوو. میرزا برایم مرۆفییکی ماندوو نه‌ناس و دلسۆز بووه و له ماوه‌ی ژیا‌نی خۆیدا هه‌ولتییکی زۆری بۆ کۆکردنه‌وه‌ی میژوو و جوغرافیا و که‌له‌پووری گه‌له‌که‌ی داوه و توانیویه‌تی ئه‌م به‌ره‌مه‌ به‌ نر‌خانه‌ بخولقتینی :

- ۱- دیوانی ئه‌فخه‌می «شێعر»
- ۲- دیاری نوێ «شێعر»
- ۳- تاریخ فرهنگ و ادب موکریان «بۆکان»
- ۴- تاریخ و فرهنگ و ادب موکریان «مه‌هاباد، اش‌نویه، سر‌دشت»
- ۵- قیام ملا خلیل و رد فرمان رفا‌خان
- ۶- قیام سمایل ئا‌غا شکاک
- ۷- بنه‌رته‌ی مه‌ته‌لی کوردی «لیکۆلینه‌وه»
- ۸- ئه‌وه‌ چیه «فۆلکلۆر»
- ۹- فیه‌قی شافیعی به‌ هه‌لبه‌ست.

ئه‌م شاعیره‌ بۆ یه‌که‌م جار له میژووی ئه‌ده‌بی کوردیدا له به‌شێکی زۆر له شێعه‌کانیدا به‌ شیوه‌ی ته‌نز «گه‌پ و گالته‌جار» ره‌وشت و ئاکاری خراپ و دزیوی کۆمه‌لگا ده‌خاته به‌ر پر‌سیار و په‌لامار، و ده‌کرێ بکو‌ترێ، داهینه‌ری ئه‌م شیوه‌ شێعه‌ به‌رێز میرزا برایم «ی» ئه‌فخه‌می بێ. له بنه‌رته‌ی مه‌ته‌لی کوردیشدا سه‌رچاوه‌ و بنچینه‌ی به‌شێک له مه‌ته‌له‌ کوردیه‌کان روون ده‌کاته‌وه.

تمرینات درس هفتم

مثال

۱- چرا همزه یک حرف بی صدا است؟

۲- ده کلمه بنویسید که در آن همزه وجود داشته باشد؟

مثال

مثال

۴- این کلمات را با رسم الخط کُردی بنویسید:

آرد « » آش « » اخلاق « » ابدأ « »
ارگان « » مایوس « »

۵- پنج کلمه بنویسید که «ر» خفیف «لاواز» در آن وجود داشته باشد.

۶- پنج کلمه بنویسید که «پ» درشت (قه‌له‌و) در اول آن باشد و پنج کلمه بنویسید که «پ» درشت (قه‌له‌و) در وسط یا آخر آن باشد.

۷- ده کلمه بنویسید که در آنها حرف «ف» به کار گرفته شده باشد.

۸- ده کلمه بنویسید در آنها حرف «ل» خفیف (لاواز) به کار گرفته شده باشد.

۹- ده کلمه بنویسید که در آنها از «ل» درشت (قه‌له‌و) استفاده شده باشد.

۱۰- ده کلمه بنویسید که در آنها از «ل» تامله (نوا) استفاده شده باشد.

۱۱- ده کلمه بنویسید که در آنها از «ل» تامله (نوا) استفاده شده باشد.

۱۲- ده کلمه بنویسید که در آنها از «ل» تامله (نوا) استفاده شده باشد.

۱۳- ده کلمه بنویسید که در آنها از «ل» تامله (نوا) استفاده شده باشد.

۱۴- ده کلمه بنویسید که در آنها از «ل» تامله (نوا) استفاده شده باشد.

رینووسی وانه‌ی ۸

کلمات خارجی که در زبان کُردی وارد شده‌اند چطور باید نوشته شوند؟

در زبان کُردی از زبان‌های دیگر و بیشتر از همه از زبان عربی کلمه وارد شده است. حال باید این کلمات با چه رسم‌الخطی نوشته شوند.

چنانچه قبلاً گفتیم تعدادی از حروف مخصوص عربی مانند: ط - ظ - ض - ذ - ث - ص. در زبان کُردی چنین نوشته می‌شوند.

ت	ط	به جای
ز	ظ. ض. ذ	به جای
س	ث. ص	به جای

و به جای اعراب از حروف استفاده می‌کنیم یعنی به جای فتحه از «ه» به جای کسره از «ئ» و به جای ضمه از «ۆ» استفاده می‌کنیم و با توجه به نکات بالا تقریباً ۵۰٪ نوشتن رسم‌الخط کُردی را آموخته‌ایم. در مورد نوشتن کلمات عربی در زبان کُردی دو نظریه ارایه شده است؛ یکی اینکه کلمات عربی که حروف مخصوص عربی دارند با همان حروف نوشته شده و در نوشتن آنها از قواعد مخصوص

رسم الخط عربی استفاده شود که البته به عقیده‌ی ما این طرز نوشتن درست نیست زیرا در نوشتن یک زبان فقط باید از یک نوع الفبا استفاده شود این غلط در نوشتن زبان کُردی با الفبای لاتین بیشتر محسوس است برای مثال کلمه عربی صلح با رسم الخط کُردی با الفبای عربی «سولح» و با الفبای لاتین «sulh» نوشته می‌شود که چون الفبای لاتین و کُردی از لحاظ شکل کاملاً جدا هستند این تفاوت به خوبی آشکار بوده و لزوم نوشتن کلمات عربی با الفبای کُردی را به خوبی مشخص می‌سازد.

در مورد نوشتن تشدید در زبان کُردی چون در نوشتن زبان کُردی کاملاً از شیوه‌ی فونتیک استفاده می‌شود و کلمات چگونه تلفظ می‌شوند همانگونه هم نوشته می‌شود در بخش کردن کلمات مشدد تکرار حرف مشدد کاملاً محسوس است پس باید به جای نوشتن تشدید بر روی حرف آنرا دوبار نوشت مانند:

بزاز ← به‌ز‌ز‌از

عبدالله ← عه‌بدو‌صلأ

مصلح‌الدین ← موس‌لی‌حو‌ددین

در گُردی کلمات حروف مشدد کم داریم و می‌توان در نوشتن کلمات مشدد که گُردی هستند هم با تکرار حرف و هم بدون آن نوشت مانند: خللۆر یا خلۆر

در نوشتن کلمات بیگانه هر کلمه‌ای که از زبان بیگانه وارد گُردی شود باید تمام قواعد زبان گُردی «از لحاظ فونتیک - فونولوژی - مورفولوژی - سینتاکس» را بپذیرد. مثلاً کلمه‌ی «ته‌ماته» که تغییر یافته‌ی تومیتۆی انگلیسی، «ته‌واو» که تغییر یافته‌ی «تمام» عربی و «ناقل» که تغییر یافته‌ی عاقل عربی است، از نظر ساختاری تغییر پیدا کرده و به مرور در زبان گُردی تثبیت شده‌اند، همچنین اگر برای چیزی دو کلمه بیگانه و خودی باشد باید از کلمه‌ی خودی استفاده شود.

۱- در بعضی از لهجه‌های گُردی چنانچه حرف «ک» در جلو یکی از حروف «ی - ئ - وئ» قرار گیرد، تلفظی مابین «ک» و «چ» پیدا می‌کند که به آن «ک» کلۆر (اجوف) می‌گویند مانند:

کیسه - کیله - کیرد - کویر - کوستان
همچنین «گ» نیز اگر در جلو حروف «ی - ئ - وئ» قرار گیرد، تلفظی میان «گ» و «ج» پیدا می‌کند مانند:
گیسک - گیشه - گیره - گوینی - هه‌نگوین - نینگوین.

خویندنه‌وی وانه‌ی ۸

سه‌یدتا‌هیر هاشمی

شاعیر، لیکۆلەر و خه‌تخۆشی به‌ناوبانگی کورد، به‌گویره‌ی نووسراوی خۆی له‌کتیپی «هه‌وارگه‌ی دلان» داله‌سالی ۱۳۳۲ی کۆچی مانگی له‌دیی ده‌ولەت‌ئاوا سەر به‌ناوچه‌ی ره‌وانسه‌ری شارستانی پاوه‌ی پارێزگای کرمانشان له‌دایک بووه. باوکی «سه‌ید قه‌یدار» له‌بنه‌ماله‌ی ساداتی سۆله‌یی به‌رزنجی و دایکی «ئه‌خته‌ر خانم» کچی فه‌تاح‌به‌گی سەردار ئه‌که‌رم له‌به‌گزاذه‌کانی جافی جوانپۆن. له‌ده‌ولەت‌ئاوا له‌لای مه‌لا ره‌حیمی سنه‌یی و برای گه‌وره‌ی خۆی سه‌ید وه‌جیه‌ددین و مه‌لا فه‌یزوللای دۆلاویی خویندوویه‌تی و له‌ته‌مه‌نی شازده‌سالی‌دا ده‌ستی به‌کوته‌ی شیعرێ فارسی و کوردی کردووه و بووه‌ته‌شاعیرێکی باش و له‌گه‌ڵ به‌رنامه‌ی کوردی رادیۆ کرمانشانش هاواکاری کردووه و به‌رنامه‌یه‌کی به‌ناوی هه‌وارگه‌ی دلان پیشکesh کردووه و وتاریکی زۆریشی سه‌باره‌ت به‌شیعر و ئه‌ده‌ب نووسیوه. به‌تایبه‌ت له‌شی کردنه‌وه‌ی شیعره‌کانی مه‌وله‌وی تاوه‌گۆزی زۆر شاره‌زا بووه و له‌ساغ کردنه‌وه و مانالیدانی شیعره‌کانی مه‌وله‌وی یارمه‌تی مامۆستا مه‌لا عه‌بدولکه‌ریمی موده‌پررسی داوه بۆ ئاماده‌کردنی دیوانی مه‌وله‌وی.

ئەو زاتە خەتخۆشیککی بە ناوبانگیش بوو و چەند کتیییککی بە خەتی خوشی خۆی نووسیوەتەووە کە یەک لەوان کتییی: «دەلایلۆخەیرات»
سەید تاهیری سەیدزادە هاشمی لە ریکەوتی ۱۳۷۰/۴/۲ رۆژی
جێژنی قوربان لە شاری کرماشان کۆچی دوایی کردوو. و تەرمەکە
لە دەولەت ئاوا نیژاوه.

بەشی دووھەمی خویندنه وهی وانە ۸

هاوارەبەرە

هاوارەبەرە رۆمانیکە بە شیوهی ریالیستی. کاک فەتاح «ی» ئەمیری
نوسەری بۆکانی ئەو رۆمانە نووسیوە. هاوارەبەرە رووداوێکی تایبەت
بە بەشیک لە نیشتمانە کەمان دەگێڕێتەووە و پرە لە وشەیی جوان و رەسەنی
لادییەکانی موکریان. ئەو رۆمانە لە دوو بەرگدا چاپ کراوە و بەرگی
دووھەمی لە لایەن نووسەرەووە «میرزا» ناو نراوە. زمانی ئەو رۆمانە زۆر
شیرین و پاراوە و کاک فەتاح جگە لەوێ خوینەرەن فیری زۆر وشە و
زاراوەی تایبەتی گوندەکان دەکا، وشەگەلیکی زۆریش کە پێوەندییان
لەگەڵ کەرەسە و ئامرازی کشت و کال و ئازەلداری لە رابوردوودا بوو
لە فەرمانۆش بوون و نەمان رزگار دەکا.

لێرەدا بۆ نمونە چەند دێرێک لەو کتیبە بە نرخە دەخەینە بەرچاوی
خویندکاران:

نیوەرۆی رۆژیککی مانگی بانەمەرە، مەر لە پالین دایە، مەر پشستی
گەرم داھاتوو، شوان خەریکی نان خواردنە، ریخە مەر ولاتی داگرتوو،

جی جی عەرزى خاویڤىن بە دەرهووەیە گەرچى تىنى تاو كزرى كردووه،
 ديسان رۆيشتن بە نێو دیدا ئاسان نیه، مەر بە تهواوى تەرەكى گرتووه،
 ریتكه بە بن پیتاوهوه نووساوه، بۆنى بەهار، تاوى بەهار، مردوو زیندوو
 دەكاتووه، چۆلەكە یەك جیکە جیک دەکا، پۆلیك مێشە سەگانه قەلسە لە
 سەگىكى كۆلكن دەگێرن، ناھیلن چاویك گەرم كا... یارە جل و جوړى
 تێك ناوہ بەرہو سەحرا ی، ھاویری كردووه، نانی خواردووه، مەحتەلى
 ئەووەیە، مەر هەستى پاشان وەرئى كەوئ. بەرخ بۆر بوون. مەچەك
 ئەستوور، رەنگى بەرگنەكەیان گۆراوہ. تاو رەنگى گۆرپوہ. رەنگى
 ساوايى نین. لەوہر زوورى كردوون، ھیندیک چلەمن بوون، بەعزىك
 ریح. ئەوانى ساوازئ ھەروا ژیکەلەن. سەحەت سووك، خاویڤىن، نەرم
 و نۆل، سەرپشتیان لەبەر خاویڤى شەبەق دەدا. بەرگنى نەرم و لولولو،
 سمى وردى زەرد، خەیاڵ، قەشملانە.

رینووسی وانهای ۹

جدانویسی و سرهم نویسی کلمات

مبحث جدانویسی و سرهم نویسی کلمات مبحثی است که هم در زبان فارسی و هم در زبان کُردی در میان زبان‌شناسان و ادبا اختلاف رأی بسیار است. به خصوص در زبان فارسی این مقوله بسیار مفصل بحث شده و در کتب درسی هم به طور کلی تثبیت نشده و هنوز هم گاهی‌گاهی تغییراتی در کتاب‌های دبیرستانی و دانشگاهی بر این اساس می‌دهند. در رسم‌الخط کُردی دو نظریه متفاوت از هم وجود دارد و برای درک بهتر این موضوع لازم است به شرح انواع کلمه پردازیم:

۱- کلمه ساده: کلمه‌ای است که از یک جزء تشکیل شده باشد و ممکن است مستقل باشد یعنی خود به تنهایی و بدون کمک کلمه‌ی دیگر دارای معنی کامل و مختص به خود باشد. معنی کامل از این نظر که به کمک کلمه‌ی دیگر برای داشتن معنی محتاج نباشد و مختص به خود یعنی اینکه این معنی فقط مخصوص خودش باشد مثلاً درخت که کلمه ساده‌ی مستقلی است و در موقع شنیدن این کلمه جسمی را که دارای ریشه و ساقه‌ی نسبتاً ضخیم و شاخه و برگ است به نظر می‌آوریم که این صفات مختص به این جسم است.

کلمه مستقل نظیر:

وینجه - دار - سپی - سینه‌ما - چوار - خه‌وتن - ئه‌و - زۆر.

چنانچه دقت کنیم یکی از اقسام کلمه هستند.

وینجه و دار = اسم

سپی = صفت

ئه‌و = ضمیر

سینه‌ما = اسم

زۆر = قید

چوار = عدد

خه‌وتن = مصدر

۲- کلمه‌ی ناقص: به کلماتی گفته می‌شوند که به تنهایی دارای

معنی نیستند و با کمک کلمات دیگر در جمله ادا می‌شوند مانند:

ادوات الحاقی - حروف اضافه - حروف عطف - ندا - نشانه.

۳- کلمه مرکب: کلمه‌ای است که از دو کلمه‌ی مستقل ساده یا

یک کلمه مستقل ساده و یک کلمه ناقص تشکیل شده باشد که در

حالت اول در کُردی به آن وشه‌ی لیکدراو و در حالت دوم به آن

وشه‌ی دارژاو می‌گویند.

مثال برای کلمه مرکب که از یک کلمه ناقص و یک کلمه مستقل

درست شده باشد «دارژاو»: پیده‌نگ - باشت.

حال که با کلمات مستقل، ناقص و مرکب آشنا شدیم به شرح نظر خودمان درباره‌ی جدانویسی و سرهم نویسی می‌پردازیم :

هر واژه‌ای که معنی مستقلی دارد باید به صورت جداگانه نوشته شود و واژه‌ای که دارای معنی ناقص است و با اضافه شدن با واژه‌ی دیگر صاحب معنی می‌شود و یا با پیوستن به واژه‌ی مستقلی معنی دیگری به غیر از معنی واژه‌ی مستقل که به آن اضافه شده، به وجود می‌آورد، باید به صورت سرهم نوشته شود. لازم است در مورد سرهم‌نویسی و جدانویسی کلمات موارد زیر رعایت کنیم :

۱- افعال ساده در جمله به صورت جداگانه نوشته می‌شوند مانند :

پیرۆت له بارامی دا

نیشتمان رویش

رزگار کاری کرد

۲- کلمات مرکبی که از دو جزء معنی‌دار مستقل به وجود آمده‌اند

و پس از ترکیب معنی تازه‌ای به وجود می‌آورند، باید سرهم نوشته شوند.

رئ + پتوان = رپتوان

گوی + گرتن = گوپگرتن

۳- پیشوند (پیشگر) و میانوند (نیوانگر) و پسوند (پاشگر) به کلمه

می‌چسبند.

مانند : بیکه‌س - لیدوان - چاوپیکه‌وتن - کارتیکردن - له‌ویدا - مسگەر.

۴- صفت تفضیلی (ناوه‌لناوی سه‌ری) به اسم پیش از خود می‌چسبد مانند : چاکتر - خوشتر - قوولتر - ترسه‌نۆکتر.

چنانچه «تر» به معنی دیگر باشد باید جدا نوشته شود مانند :

کاریکی تر - به‌رخیکی تر - مالیکی تر - جاریکی تر.

۵- حرف عطف «و» که کلمات یا عبارات و جملات را به هم مربوط می‌کند، به کلمه پیش از خود نمی‌چسبد.

مانند : بانه و مه‌ریوان خوشن - ریبین و ئاسۆس بران.

ولی اگر حرف عطف «و» باعث به وجود آمدن معنای تازه‌ای در کلمه‌ی مرکبی که با کمک حرف عطف «و» به وجود آمده است، شود «و» به کلمه ماقبل خود می‌چسبد.

مانند : خربنگوهۆر - زرموکوت - نهرمونۆل .

۶- «ی» اضافه باید به کلمه پیش از خود بچسبد.

مانند : بۆکانی - عیرفانی - خواردمه‌نی

خویندنه‌وهی وانه‌ی ۹

هیدی

ئه‌و شاعیره ناوی خالید کورپی حاجی حه‌مه‌دئاغا، کورپی حاجی عه‌ولاغا و له عه‌شیره‌تی دیوکرییه و له سالی ۱۳۰۶ی هه‌تاوی له دینی شیخالی سهر به شاری مه‌هاباد له دایک بووه و له گوندی شیخالی و شاری مه‌هاباد خویندوویه‌تی و شاره‌زاییه‌کی ته‌واوی له ئه‌ده‌بی فارسی و کوردی په‌یدا کردووه و ههر له سهره‌تای لاوییه‌وه شیعی کوتووه. هیدی له سالی ۱۳۴۳ی هه‌تاوی په‌ریوه‌ی کوردستانی عێراق بووه و له ریزه‌کانی شوێشی کوردستانی ئه‌ودیودا ده‌ستی به‌ خه‌بات کردووه و ماوه‌یه‌کی زۆر له ئیزگی شوێش و کاروباری رووناکییری کاری کردووه و پاش تیکچوونی شوێش گه‌راوه‌ته‌وه ئێران و له عه‌زیمیه‌ی که‌ره‌ج نیشته‌جی بووه و پاشان له‌سهر داخوازی کاک مه‌سه‌عوود بارزانی چوووه بۆ کوردستانی عێراق. ئیستا له شاری هه‌ولێر ده‌بی و ئه‌ندامی کۆپی زانیاری کورده و له لایه‌ن سه‌روکی حکومه‌تی هه‌رێم په‌له‌ی هاوتای وه‌زیری پێدراوه.

هیدی شاعیریکی به‌ هه‌ست و ناسک خه‌یاڵه و له بواری شیعی جوانی و عاشقانه بی‌وینه‌یه و شیعی نیشتمانیشی زۆر کوتووه. به‌ره‌مه‌ی چاپکراوی ئه‌و شاعیره مه‌زنه سی کتیی: کاروانی خه‌یاڵ (شیعر) ئاوینه‌شکاو (بیره‌وه‌ری) و وه‌رگێرانی کتیی کورد و کوردستانی واسیلی نیکیتین له فارسی بۆ کوردیه. هیوادارین ئه‌و شاعیره ته‌مه‌نیکی زۆری تر بژی و هه‌روه‌ها خزمه‌ت به‌ کولتور و ئه‌ده‌بی نه‌ته‌وه‌که‌ی بکا.

بهشی دووهه می خوێندنهوهی وانهی ۹

رهشید فندی

لیکۆلەر و ئەدیبی کورد «رهشید فندی» له ساڵی ۱۹۴۸ له شاری دهۆک له دایکبووه و خوێندنی خۆی له شاره کانی : دهۆک، ههولێر و سلیمانی و مووسڵ تهواو کردووه و له ساڵی ۱۹۷۱ بووه ته ئهندامی یهکیهتی نووسه رانی کورد و ههر ئیستا ئهندامی کۆری زانیاری کورده. ئەو مامۆستایه له بواری لیکۆلینهوهی ئەدەبی ههولێکی زۆری داوه و تا به ئیستا ئەم کتیبانهی به چاپ گه یاندووه:

۱. چەند تیروژیک له سەر روژنامه گهری کوردی.
۲. عەلی تەرماخی یه کهمین ریزمان نووسی کورد.
۳. ئە لهوو بلند فریت «هه لۆ بهرز ده فری» که لیکۆلینهوه یه که له سەر شیعره نه ته وایه تیبه کانی مامۆستا هه ژار.
۴. کتیبیک له سەر شیعر ی کلاسیکی کوردی.
۵. کتیبیک به زمانی عه ره بی له باره ی خانیدا.

تمرینات درس ۹

۱- مشخص کنید در میان واژه‌های زیر کدام یک مستقل و کدام یک ناقص است.

تری - شهو - به - نده - هه‌ژار - بئ - هه‌ل - کار - ان
میوان - پیاو - کچ - دا - تر - چاو - ئازا - گهر - چوار
واژه‌ی مستقل: شهو
واژه‌ی ناقص: بئ

۲- در کلمات مرکب زیر واژه‌های مستقل و ناقص را مانند نمونه از یکدیگر جدا کنید:

ئاوره سووره: ئاور + ه + سوور + ه
لیدان
کریکار
خوینده‌وار
بینکار
ئاسنگهر
ئاشه‌وان
کرچوکال
زۆردار
بریندار
خه‌و لیکه‌وتن
جوانتر
چاوپتکه‌وتن

۳- عباراتی را که از نظر سرهم و جدانویسی نادرست هستند به صورت درست بنویسید.

- هه‌سه‌نوکه‌ریم پێ‌که‌وه‌ بران.

- شتو خوش‌ترین و کۆن‌ترین شاری ئازەربایجانی رۆژاوايه.

- بارام دویتنی به وێ دا رۆیی.

- کاوه زۆری له براكه‌یدا.

- خه‌م سه‌ری لێ‌دام و یارم قه‌ت سه‌ریکی لێ نه‌دام.

- عیل له‌تی ده‌ردو ده‌واکه‌م وا به‌ لیوی شه‌که‌که‌ره.

- لێ‌دوان ووت وێژیکی زۆرمان له‌و باره‌ دا نه‌نجامدا.

- له‌گه‌لم زۆر گه‌رم و گوێ بوو.

- له‌و باره‌یه‌وه‌ شتیکیتر نازانم باش تر وایه‌ له‌ ئازاد پیرسی.